

NADER ONDERZOEK

HUISMUSSEN EN

VLEERMUIZEN

*Aanvullend onderzoek in het kader van
de Wet natuurbescherming*



Locatie: Lagebrugweg 5 Helenaveen

Rapportnummer: 2021-BE-0887

In opdracht van:

H.C.T. De Helenahoeve B.V.

Lagebrugweg 5

5759 PK Helenaveen



Brabant Eco
Ecologische Dienstverlening

Colofon

Rapportage

Brabant Eco

Rapportnummer

2021-BE-0887

Opdrachtgever

H.C.T. De Helenahoeve B.V.

Contactpersoon

De heer B. Boermans

Locatie

Lagebrugweg 5 Helenaveen

Auteur

Frenk van de Wal

Opleverdatum

04 oktober 2021

Uitvoerder



Brabant Eco
Ecologische Dienstverlening

De Lange Kant 27
5061 PX Oisterwijk
06-24218274
www.brabanteco.nl

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport is niet toegestaan zonder vermelding van bron.

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Brabant Eco geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek door toepassing van adviezen.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	3
1. INLEIDING EN ONDERZOEK	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doelstelling	5
1.3 Centrale vraagstelling	5
1.4 Criteria	5
2. WETTELIJK KADER	7
2.1 Gebiedsbescherming	7
2.2 Soortenbescherming	7
2.3 Zorgplicht	7
3. PLANGEBIEDSBESCHRIJVING	8
3.1 Situering plangebied	8
3.2 Vogels met jaarrond beschermde nesten	8
3.3 Verblijfplaatsen vleermuizen	9
4. ONDERZOEK	10
4.1 Volledigheid van de inventarisatie	10
4.2 Huismussen	10
4.3 Vleermuizen	13
4.6 Overige soorten	18
5. RESULTATEN EN ADVIES	19
5.1 Resultaten	19
5.2 Toetsing Wet natuurbescherming/staat van instandhouding	19
5.3 Aanbevelingen	20
6. BRONNEN	21

SAMENVATTING

Initiatiefnemer wenst het huidige kantoorpand en opstallen aan de Lagebrugweg 5 te Helenaveen in de gemeente Deurne te slopen om daarna woonstudio's te kunnen plaatsen. Het bestemmingsplan zal worden aangepast van zodat het mogelijk is tot dag- en nachtopvang.

Naar aanleiding van deze ruimtelijke ingreep en ontwikkeling is er voorafgaand aan dit rapport in januari 2021 een rapportage opgeleverd over de quickscan flora en fauna uitgevoerd door Ecoresult BV. vanuit het wettelijk kader van de Wet natuurbescherming.

Op basis van voornoemde quickscan naar natuurwaarden is er geadviseerd om aanvullend onderzoek uit te laten voeren naar het potentieel voorkomen van huismus- en vleermuisverblijfplaatsen en de functie van het plangebied voor deze soort(groep)en.

Deze rapportage is een verslaglegging van het gedane onderzoek met te verwachten effecten en kan als addendum van de quickscan worden gebruikt.

Het doel van het aanvullend onderzoek is te onderzoeken of het plangebied deel uitmaakt van het functionele leefgebied van genoemde soorten/soortgroepen en zo ja, voor welke soorten en met welke functie. Eveneens wordt naar aanleiding van de onderzoeksresultaten een effectbeoordeling gedaan om te toetsen of de Wet natuurbescherming wordt overtreden door de voorgenomen ruimtelijke ingreep.

Uitgevoerd onderzoek van april 2021 tot en met september 2021 leidt tot de conclusie dat er geen huismusnesten of vleermuisverblijfplaatsen in het plangebied aanwezig zijn. Er zijn waarnemingen van huismusnesten in de te behouden woning en waarnemingen van twee vleermuissoorten, namelijk de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).

Van de genoemde soorten is de Gewone dwergvleermuis passerend en foeragerend waargenomen in of nabij het plangebied en is de Laatvlieger overvliegend waargenomen.

Er zijn geen nesten van huismussen of verblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen in de te slopen gebouwen en het plangebied is geen essentieel habitat voor huismussen of vleermuizen.

Op basis van uitgevoerd veldonderzoek kan worden geconcludeerd dat de voorgenomen ontwikkelingen geen negatieve invloed hebben op huismussen en vleermuizen.

De voorgenomen ontwikkeling veroorzaakt geen overtreding van de Wet Natuurbescherming.

Er is geen ontheffingsaanvraag nodig.

Brabant Eco
Frenk van de Wal
Oktober 2021



1.1 Aanleiding

Initiatiefnemer H.C.T. De Helenahoeve B.V. exploiteert op de Lagebrugweg 5 te Helenaveen in de gemeente Deurne een zorginstelling voor de jeugdhulp en biedt jeugd- en opvoedhulp alsmede dagbesteding als extra hulp nodig is voor een positieve ontwikkeling. Nachtverblijf behoort (verspreid over meerdere locaties) tot de mogelijkheden bij De Helenahoeve.

Op de locatie Lagebrugweg 5 wordt ingezet op het realiseren van één nieuw bedrijfsgebouw met daarin het kantoor voor De Helenahoeve en een vergaderruimte, vier woonstudio's voor vier cliënten en een activiteitenruimte voor sport en spel. Om de maatschappelijke functie en bebouwing op de locatie op een zorgvuldige wijze verder te kunnen vormgeven worden enkele bestaande bijgebouwen gesloopt. Ook het buitenterrein rondom de bestaande en nieuw te realiseren bebouwing wordt ingezet voor de sport- en spelactiviteiten.

Bij deze werkzaamheden is opdrachtgever gebonden aan de Wet natuurbescherming. Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar de aanwezigheid van beschermde flora en fauna.

In dit kader is medio november 2019 een quickscan flora en fauna uitgevoerd door Ecoresult BV en landschap. Rapportnummer ER20191127v02 d.d. 28-01-2021.

Uit deze quickscan is naar voren gekomen dat het plangebied mogelijk geschikt is als verblijfplaats voor beschermde fauna soorten.

“Aanvullend onderzoek naar het voorkomen van huismus is daarom noodzakelijk.....De voorgenomen ontwikkelingen kunnen leiden tot een negatief effect op potentieel aanwezige kraam-, paar- en zomerverblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen.”



Afbeelding 1: De ligging van het plangebied (rood omlijnd) en de te slopen opstallen (geel omlijnd). De vier te slopen gebouwen in het plangebied zijn genummerd. Voor de regionale ligging, zie kaartinset rechtsboven. Bron: PDOK

Schematische weergave van het plangebied. Bron: Ecoresult

Bij de ecologische quickscan is vastgesteld dat het slopen van de gebouwen 1 en 2 nadelig kan zijn voor huismussen en dat de voorgenomen ontwikkelingen kunnen leiden tot een negatief effect op potentieel aanwezige kraam-, paar- en zomerverblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen.

In opdracht heeft Brabant Eco een nader onderzoek naar huismussen en vleermuizen uitgevoerd. De bevindingen van dit vervolgonderzoek zijn beschreven in deze rapportage en kan als addendum van de quickscan worden gebruikt.

1.2 Doelstelling

Het doel van het aanvullend nader onderzoek is te onderzoeken of het plangebied deel uitmaakt van het functionele leefgebied van huismussen en vleermuizen en zo ja, voor welke soorten en met welke functie. Eveneens wordt naar aanleiding van de onderzoeksresultaten een effectbeoordeling gedaan om te toetsen of de Wet natuurbescherming wordt overtreden door de voorgenomen ruimtelijke ingreep.

1.3 Centrale vraagstelling

Vragen die centraal staan binnen dit nader onderzoek zijn:

- Maken vleermuizen gebruik van het plangebied? Zo ja: Welke vleermuissoorten maken functioneel gebruik van het plangebied en welke functies worden hierbij onderscheiden?
- Maken huismussen gebruik van het plangebied als nest- verblijf- of rustplaats?
- Heeft de ruimtelijke ingreep een negatief effect op aanwezige genoemde diersoorten?
- Is het naar aanleiding van de ruimtelijke ingreep noodzakelijk een ontheffing aan te vragen in het kader van de Wet natuurbescherming?

1.4 Criteria

Op dit natuuronderzoek zijn de volgende criteria van toepassing:

- Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming, waarbij onderzoek is uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen en het functioneel gebruik.
- Het onderzoek is uitgevoerd door deskundige ecologen volgens de definitie van de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (ecologisch deskundige/RVO.nl).
- Het onderzoek is uitgevoerd door een onafhankelijk adviesbureau. Brabant Eco en Frenk van de Wal verklaren hierbij geen enkel belang te hebben in de uitkomst van dit onderzoek.
- De resultaten zijn zo objectief en betrouwbaar mogelijk verkregen.
- Het onderzoek voldoet aan de interne proces- en kwaliteitseisen van Brabant Eco.
- Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2021 van Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging. De protocollen bevatten de meest recente wetenschappelijke inzichten, waarbij per soort is voorgeschreven onder welke veldcondities, in welke periodes, met welke frequentie en voor welke duur onderzoek uitgevoerd dient te worden.
- Bij het hanteren van het protocol, wordt in juridische zin voldaan aan de wensen die het bevoegd gezag stelt. Tevens wordt voldaan aan de inspanningsverplichting om tot een gedegen onderzoek te komen.
- Bij het veldonderzoek is door Brabant Eco gebruik gemaakt van een batdetector, de Batlogger M of M2, voor het maken van geluidsopnames in het veld. Voor de analyse van de geluidsopnames is gebruik gemaakt van het programma BatExplorer.
- Het onderzoek naar huismussen is uitgevoerd conform het Kennisdocument Huismus, *Passer domesticus* Versie 1.0, juli 2017 (bijlage 2).

1.5 Geldigheid onderzoek

Houdbaarheid van verspreidingsgegevens zijn aan een maximale periode gebonden.

Voor de verspreidingsgegevens van licht beschermde soorten, of het juist ontbreken hiervan, wordt veelal een bruikbaarheidsperiode van circa 5-6 jaar gehanteerd, afhankelijk van de beschermingsgraad en situatie ter plaatse.

Voor zwaar beschermde soorten als vleermuizen geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen.

Bovengenoemde geldigheidstermijnen zijn in de Wet natuurbescherming niet dwingend voorgeschreven en kunnen afwijken indien de omstandigheden ter plaatse dat verlangen. Voor dit alles geldt wel dat de planlocatie niet significant veranderd waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan. Dit is hier echter, voorafgaande aan de voorgenomen sloop, niet het geval.



Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming.

2.1 Gebiedsbescherming

Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 2) en het Natuurnetwerk Nederland.

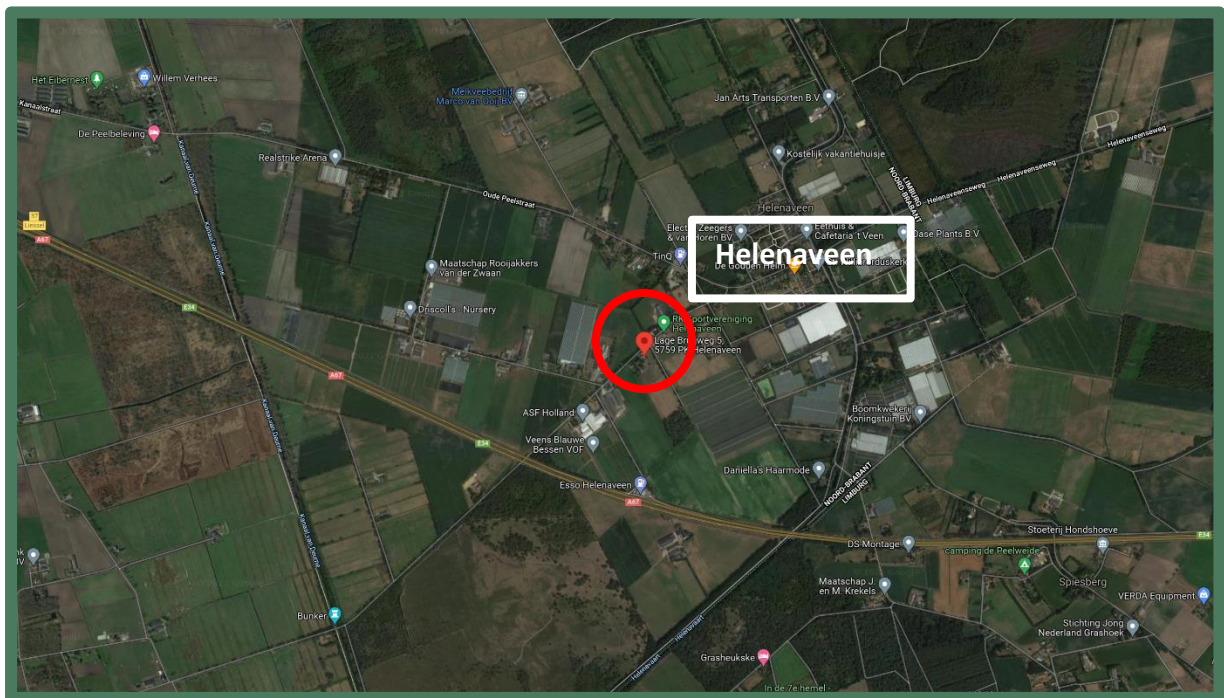
2.2 Soortenbescherming

Het nader onderzoek naar genoemde beschermde diersoorten voor het project is uitgevoerd in het kader van hoofdstuk 3 (soortenbescherming) van de Wet natuurbescherming. Soortenbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Er wordt onderscheid gemaakt tussen internationaal beschermde soorten en nationaal beschermde soorten. Het beschermingsregime is verschillend voor zowel de internationaal beschermde soorten (vogel- en habitatrictlijn soorten) als de nationaal beschermde soorten. Van de nationaal beschermde soorten kan de beschermde status per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen aan (algemeen voorkomende) soorten.

2.3 Zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook niet wettelijk beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor het in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun leefomgeving. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren, niet mogen worden uitgevoerd.

Het plangebied ligt ten zuidwesten van de kern van Helenaveen. De Lagebrugweg loopt vanuit Helenaveen kruisend over de A67 richting Neerkant naar het Kanaal van Deurne. Nummer 5 ligt voorbij de sportvelden van RK Sportvereniging Helenaveen. De directe omgeving van het plangebied bestaat verder voornamelijk uit agrarische percelen en bebouwingen en burgerbebouwingen met bedrijfsbestemmingen.



De planlocatie bestaat uit een erf met een woonhuis, een oude woning (1) welke dienst doet als kantoor, twee paardenstallen (2 en 4) en een schuurtje voor opslag van hooi (3). Aan de oost- en zuidzijde van het plangebied zijn paardenweides.

3.2 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Citaat uit het rapport:

“Voor huismus zijn potenties aanwezig in Gebouw 1, waar openingen onder de dakpannen aanwezig zijn. Ook zijn enkele kieren in de bebouwing geschikt als potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen voor huismussen. Aan Gebouw 2 hangt een nestkast aan de oostgevel waar nestmateriaal uithangt. Deze kast is mogelijk in gebruik geweest als nestplaats voor huismus.”

“Tijdens de quickscan werden circa 10 huismussen waargenomen in de beukenhaag langs de oprit en enkele foeragerende in Gebouw 4 aan de westkant van het plangebied. De beukenhaag maakt potentieel deel uit van (mogelijk) essentieel functioneel leefgebied van de huismus”.



Afbeelding 7: Ruimtes onder de dakpannen welke potentieel geschikt kunnen zijn als vast rust- en verblijfplaats van huismus. Foto: M. de Vries / Ecoresult B.V.



Afbeelding 8: Nestkast aan de oostgevel van de oude paardenstal met uitstekend oud nestmateriaal. Foto: M. de Vries / Ecoresult B.V.

Mogelijke nestverblijven van de huismus

3.3 Verblijfplaatsen vleermuizen

Tijdens het veldbezoek op 22 november 2019 behorende bij de quickscan, kon de aanwezigheid van mogelijk vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen in de gebouw 1 niet worden uitgesloten.

Citaat uit het rapport:

“De bebouwing in het plangebied is potentieel geschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. Te denken valt dan aan gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis en in mindere mate gewone grootoorvleermuis. In Gebouw 1 bevinden zich op diverse plaatsen openingen in het gebouwoppervlak die toegang bieden tot ruimtes achter de muur. De overige gebouwen zijn niet geschikt als vast rust- en verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen”



Te slopen gebouw 2



4.1 Volledigheid van de inventarisatie

Het onderzoek is volgens de het genoemde protocol en kennisdocument uitgevoerd. Een inventarisatie blijft echter een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan de Wet natuurbescherming. Wat betreft het (voor)onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

4.2 Huismussen

4.2.1 Introductie huismus

De huismus, met als Latijnse naam *Passer domesticus*, is een zogenaamde half-holenbroeder (vogels die wel beschut willen zitten, maar daarnaast ook uitzicht willen hebben). De nesten komen voor in holtes onder dakpannen of gaten en nissen in gebouwen, bomen en aardwallen. Als dergelijke holtes niet aanwezig zijn nestelt de huismus op beschutte plekjes onder afdakjes, in dichte gevelbegroeiing, heggen en struiken. Dergelijke ‘natuurlijke’ nesten zijn nog altijd tamelijk voldoende aanwezig, echter door het sterk verminderde gebruik van dakpannen en het ontbreken van gaten en nissen in gebouwen is het aantal broedterritoria in steden en dorpen de laatste jaren sterk achteruitgegaan. Om deze reden wordt steeds meer gebruik gemaakt van vogelvides, speciale dakpannen, houten nestkasten of mussenpotten die worden bevestigd aan woningen, gebouwen, stallen of schuren.

De nestplaats van een huismus is in de regel gebonden aan bebouwing. De huismus broedt in of tegen gebouwen in dorpen en steden, in en bij boerderijen, maneges, kinderboerderijen en andere vormen van bebouwing in het landelijk gebied. Huismussen zijn uitgesproken standvogels, die zich meestal niet meer dan enkele honderden meters van de broedplaats verwijderen. In het broedseizoen blijven ze dichterbij de broedplaats. Het zijn sociale dieren: broeden, foerageren, baltsen, stofbaden nemen, slapen en uitzwermen na de broedperiode zijn allemaal activiteiten die in groepsverband plaatsvinden.

De habitat van een huismus moet bestaan uit een combinatie van plekken voor nestgelegenheid, voedsel (voor volwassen en jongen), dekking (stekelige struiken, groenblijvende struiken en klimplanten, coniferen, klimop), plekken voor stofbaden en drinkwater. Ontbreekt een van de onderdelen of liggen ze te ver van elkaar verwijderd, dan is de habitat niet geschikt. Vanaf maart wordt er aan het nest gebouwd. Het nest wordt het hele jaar door gebruikt als slaapplek, waardoor er ook buiten de broedperiode aan het nest wordt gebouwd. De huismus is zeer honkvast, hij blijft het gehele jaar in de buurt van zijn eenmaal gekozen nest. Voorafgaand aan het broeden slapen vrouwtjes al op het nest. Tijdens strenge koude wordt het nest ook in de winter gebruikt voor overnachting. Plekken waar voedsel gezocht worden, moeten, zeker in gebieden waar predatoren aanwezig zijn, in de directe omgeving van schuil- en vluchtmogelijkheden liggen.

4.2.2 Onderzoeksmethode

De inventarisatie is uitgevoerd conform het Kennisdocument Huismus 1.0 BIJ.12 2017.

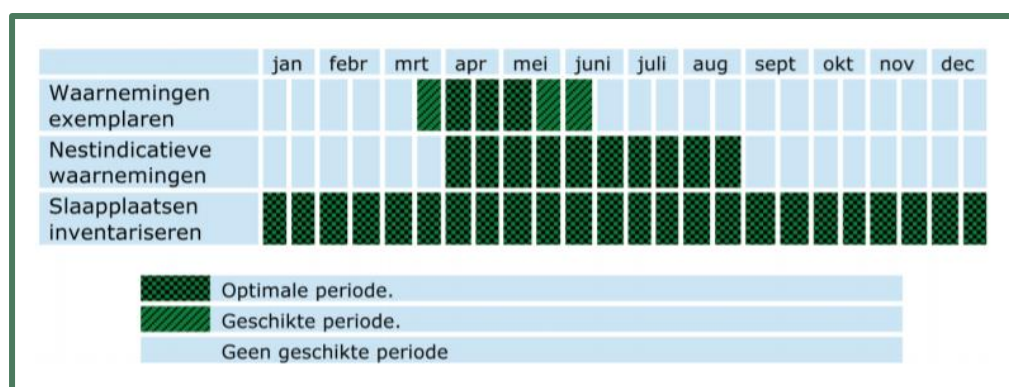
Er moet in beeld gebracht worden waar zich de locaties van nesten, rustplaatsen en functioneel leefgebied (zoals foerageergebieden, slaapplekken) van de huismus bevinden. Bij het inventariseren is gelet op de habitatkenmerken waarvan de huismus afhankelijk is, om zo de meest kansrijke plekken voor aantreffen te

bepalen. Er wordt gebruik gemaakt van de aanwezigheidsprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

Aangenomen kan worden dat er geen broedende huismussen aanwezig zijn als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of tijdens vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid kan worden aangetoond.

De inventarisatie moet bij voorkeur onder de volgende omstandigheden plaatsvinden:

- o goede weersomstandigheden (b.v. geen regen, harde wind en/of kou)
- o op geluidsluwe momenten (bijvoorbeeld de zondagmorgen in stedelijk gebied)
- o Op geschikte momenten op de dag (tussen 1 à 2 uur na zonsopkomst en 1 à 2 uur voor zonsondergang is de meeste activiteit waar te nemen, met een piek in de ochtend)
- o met een tussenperiode van minimaal 10 dagen.



Inventarisatieperiode huismus. Bron: kennisdocument huismus

Het exacte moment van aanvang van broeden van de huismus is afhankelijk van onder andere de weersomstandigheden en kan in de eerste helft van maart en nog tot en met augustus plaatsvinden. Het is van belang dat ook in beeld wordt gebracht waar welke elementen van de functionele leefomgeving zich bevinden. Hiertoe behoren vooral de plekken waar gefoerageerd en geslapen wordt, zoals struiken, hagen, klimop en kruidenrijke vegetaties. Het slapen kan gedurende het jaar op wisselende plekken gebeuren. Ook de plekken waar gedronken of gebaad kan worden of waar een stofbad genomen kan worden, behoren hiertoe. Het vaststellen van de locaties van de slaapplekken kan gedurende het gehele jaar het beste rond zonsondergang of zonsopgang plaats vinden.

4.2.3 Veldonderzoek

Er zijn 2 veldbezoeken uitgevoerd om de eventuele aanwezigheid van huismussen in kaart te brengen.

Hierbij is gelet op zichtbare nesten, maar ook op nest indicerend gedrag van huismussen.

De ecologen van Brabant Eco zijn deskundig zoals de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland bedoeld. Er wordt gewerkt vanuit de expertise van de te onderzoeken soorten opgedaan door ervaring, studie, vrijwilligerswerk en bijscholing onder andere door de opleidingen in natuur, vogels, amfibieën en reptielen en vleermuizen (planologie en analyse van geluiden) en scholing algemeen in ecologie en natuurwetgeving. Brabant Eco voert ecologisch onderzoek uit voor een opgebouwde kring van opdrachtgevers onder ecologische bureaus, overheden, bedrijven en particulieren. De veldbezoeken naar huismussen zijn uitgevoerd door ecologen Frenk van de Wal en Susanne Overdijk.

Datum	Tijd	Functie	Temperatuur	Wind	Neerslag	Bewolking
29-04-2021	10:30 – 12:15	voorkomen	11 °C	4 BFT ZW	geen	bewolkt
12-05-2021	11:15 – 12:45	voorkomen	17 °C	3 BFT ZW	geen	overwegend bewolkt

Tijdens beide bezoeken zijn minimaal 6 nesten waargenomen onder het pannendak van de woning. Dit vooral in de knik van het dak. Zowel aan de voor- als achterzijde bevinden zich minimaal 3 nesten.

Gebouw 1 heeft eenzelfde dak als de te behouden woning maar hier zijn geen nesten van huismussen in waargenomen. De tuin nabij de woning biedt uitermate veel en goede schuilmogelijkheden voor de huismus.

In de gebouwen 2 -3 en 4 zijn geen huismussen waargenomen en er zijn ook geen geschikte nestlocatie voor huismussen in deze gebouwen. Aan de achterzijde van gebouw 2 is een broedende duif waargenomen. Aan gebouw 3 is het nest van een merel waargenomen. Ook zijn er rondom gebouw 2 sporen van waarschijnlijk spreeuwen waargenomen.



Broedende duif



Schuilmogelijkheden huismussen



Huismussen op dak woning



Huismussen op dak woning

4.2.4 Conclusie huismussen

De waarnemingen geven aan dat huismussen in de omgeving van de te slopen gebouwen voorkomen, maar dat in de te slopen gebouwen van de planlocatie geen nestlocaties aanwezig zijn. Onder het pannendak van de ervoor staande woning zijn wel nesten van huismussen waargenomen en de tuin wordt gebruikt als foerageer- en schuilgebied.

Volgens de Natuurkalender Broedvogels van het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie bevindt de broedperiode (van nestbouw tot en met verzorging vlieg vlugge jongen) van de huismus zich tussen begin maart tot en met begin september.

De huismus broedt in losse kolonies van enkele paren tot soms wel 40 exemplaren. Het grootste gedeelte van het jaar verspreidt de huismus zich echter niet verder dan 600 meter van de broedplaats. Van augustus tot oktober kunnen jonge huismussen en een deel van de volwassen vogels zich verspreiden over een groter gebied.

Na deze periode keren volwassen mussen terug naar hun eigen broedgebied, terwijl de jonge mussen zich elders vestigen. De huismus komt het liefst voor in een rommelige agrarische omgeving met struikgewas, schuren, weilanden met vee en gemorst graan. Maar ook tuinen en parken zijn favoriete foerageerplekken. Het voedsel van de huismus bestaat uit zaden (met name granen zoals haver, gerst en tarwe), bloemknoppen, brood, fruit, bessen. Tijdens het broedseizoen vormen insecten (onder meer vliegen en muggen) een cruciale voedselbron. Naast broedplaatsen en voldoende voedselaanbod is in het kleine leefgebied van de huismus ook beschutting een belangrijk onderdeel van het leefgebied.

Roofvogels zoals de sperwer, ransuil en kerkuil, kraaiachtigen zoals de ekster, kauw en gaai, spechten en zoogdieren zoals de kat zijn (min of meer) natuurlijke vijanden van de huismus. Beschutting waar de huismus kan schuilen voor zijn predatoren bestaat onder andere uit hagen (liguster, meidoorn, sleedoorn) en een dichte begroeiing van klimplanten tegen muren.

Huismussen hebben verblijfplaatsen de woning staande in het plangebied. Beschutting bevindt zich vooral rondom de deze woning gelegen tuin.

De gunstige staat van instandhouding is voor de huismus binnen het project gegarandeerd. Met de sloop van de gebouwen 1 tot en met 4 gaan geen jaarrond beschermde nesten van de huismus verloren. Er worden geen verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden.

Binnen het plangebied zijn geschikte groenstructuren aanwezig met berken-, linde-, eiken-, kastanje-, noot- en beukenbomen met daaronder een struiklaag met onder andere laurier en hazelaar. Deze worden behouden. Dit zijn voor de huismus noodzakelijke elementen die behoren tot hun functionele leefgebied en te vinden in de directe omgeving van een nestlocatie. Het rooien van een deel van de beukenhaag nabij gebouw 1 zal naar verwachting leiden tot een zeer beperkt en tijdelijk verlies van het leefgebied van de huismus. De ingreep heeft echter geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van de huismus omdat het een beperkt deel van het leefgebied betreft.

De foerageermogelijkheden en eventuele nestmogelijkheden ter plekke voor de huismus zullen naar verwachting niet afnemen met het slopen van de gebouwen. Het woonhuis met tuin, struiken en hagen zullen immers geschikt blijven voor de huismussen. Er is geen significante afname van functioneel leefgebied van huismussen door de sloop van gebouwen en rooien van een deel van de beukenhaag omdat er voldoende schuilmogelijkheden blijven voor huismussen in de directe omgeving van de planlocatie. De tuin blijft in principe behouden.

Door de voorgenomen landschappelijke inpassing van het plangebied zullen foerageer- en schuilmogelijkheden voor huismussen toenemen en verbeterd worden. Er worden geen nestlocaties van huismussen verwijderd of verstoord.

Om de huismussen te ondersteunen is met initiatiefnemer overlegd om nestkasten te plaatsen voor huismussen in het plangebied. Op 21 juni 2021 zijn er 9 NK MU 02 nestkasten 901260120 van Vivara geleverd. Voor de nestplaatsen van huismussen geldt dat er meerdere nestplekken bij elkaar aangeboden moeten worden waarvan de openingen minimaal 50 centimeter uit elkaar dienen te liggen. Dit kan dichterbij elkaar maar er dient gezorgd te worden dat de nestingang niet zichtbaar is voor de huismus die in de andere nestingang zit.

Tevens dient de nestplaats zo dicht mogelijk, en maximaal 200 meter bij de locatie van de oorspronkelijke verblijfplaats te liggen. Ook moet deze buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden liggen.

4.3 Vleermuizen

4.5.1 Introductie vleermuis

Uit oriënterend onderzoek bleek dat op basis van habitatkenmerken gebouw 1 mogelijk een functie heeft voor vleermuizen. Het nader onderzoek naar vleermuizen heeft zich specifiek gericht op de te slopen gebouwen, terwijl het verdere plangebied en nadere omgeving ook meegenomen zijn.

In onderstaande tabel staan de in theorie eventueel te verwachten voorkomende vleermuissoorten volgens NDFF. Deze verspreidingsatlas is een naslagwerk met afbeeldingen en informatie over duizenden soorten die in de Nederlandse natuur voorkomen. De verspreidingskaarten worden gemaakt met gevalideerde gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna. De inhoud van de atlas wordt mede verzorgd door zes verenigingen en stichtingen: de Nederlandse Mycologische Vereniging (NMV), FLORON, het Landelijk Informatiecentrum Kranswieren (LIK) en stichting ANEMOON, stichting RAVON en de Zoogdierverseniging.

In de tabel staat per soort weergegeven hoe ze het landschap gebruiken, waar verblijfplaatsen kunnen worden aangetroffen en de status van voorkomen in Nederland. Daarnaast is met een kruisje per soort aangegeven welke potenties het onderzochte plangebied en de nabije omgeving voor de desbetreffende soort heeft.

Volgens het cursusdictaat 'Vleermuizen en planologie' (Limpens et al 2017), kan in dit deel van het land daarnaast ook o.a. de kleine dwergvleermuis voorkomen. Ook deze soort is in onderstaande tabel opgenomen.

Tabel: eventueel te verwachten voorkomende vleermuissoorten

Soort		Bescherming sregime	Mogelijk aanwezig	Wintervlucht	Kraamverblijf fplaats	Zomervlucht fplaats	Paarverblijf laats	Verblijfplaats in gebouwen	Status*
Kleine dwerg vleermuis	Pipistrellus pygmaeus	Wnb Habitatrichtlijn	X	X	X	X	X	vooral	ZZ
Gewone dwerg vleermuis	Pipistrellus pipistrellus	Wnb Habitatrichtlijn	X	-	X	X	X	vooral	A
Laatvlieger	Eptesicus serotinus	Wnb Habitatrichtlijn	X	X	X	X	X	vaak	A
Ruige dwerg vleermuis	Pipistrellus nathusii	Wnb Habitatrichtlijn	X	X	-	X	X	soms	VA
Franjestaart	Myotis nattereri	Wnb Habitatrichtlijn	X	-	-	-	-	soms	Z
Baard vleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>	Wnb Habitatrichtlijn	X	-	-	-	-	soms	ZZ
Gewone grootoorvleer muis	Plecotus auritus	Wnb Habitatrichtlijn	X	-	-	-	-	soms	VA

*A=algemeen, VA=vrij algemeen, Z=zeldzaam, ZZ= zeer zeldzaam

Aangezien de ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied betrekking heeft op het slopen van gebouwen wordt het onderzoek uitgevoerd voor gebouw bewonende vleermuissoorten welke mogelijk in de te slopen gebouwen kunnen verblijven; de gewone dwergvleermuis, de kleine dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger. Het plangebied ligt niet in een bosrijke omgeving. Daarnaast wordt de bebouwing regelmatig gebruikt en is het er erg tochtig waardoor het geen geschikte verblijfplaats biedt voor de gewone grootoorvleermuis. Tijdens het onderzoek wordt er rekening gehouden met een mogelijke aanwezigheid van alle soorten.

4.5.2 Onderzoeksmethode

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Het onderzoek is uitgevoerd door te zoeken naar jagende, trekkende, en zwermende vleermuizen. En door te zoeken naar paarterritoria en verblijfplaatsen.

De echolocatie die vleermuizen uitzenden is voor ons hoorbaar gemaakt door gebruik te maken van de Batlogger M van Elekon. Ultrasonische geluiden (range 10-150 kHz) worden door deze geavanceerde detector/recorder opgenomen. De Batlogger M registreert ook de GPS coördinaten (via een geïntegreerde GPS-ontvanger) en omgevingstemperatuur op het moment van opname. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden is er een opname gemaakt op een SDHC-kaart. Met de BatExplorer Software voor Windows werden opnames eventueel ook later geanalyseerd. De opnames werden in tijd en dus in het hoorbare bereik beluisterd. De software detecteert

automatisch vleermuisgeluiden en geeft deze weer waarbij de BatExplorer ondersteunende identificatie van soorten aangeeft. Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaanstelling en gebiedsgebruik.

Vleermuisonderzoek is behoorlijk complex, doordat de soortgroep gedurende het jaar verschillende verblijfplaatsen kent, met elk hun eigen functie. Een verblijfplaats kan gemakkelijk over het hoofd worden gezien. Daarom wordt het onderzoek uitgevoerd volgens het landelijk vastgesteld protocol voor vleermuisonderzoek: Vleermuisprotocol 2021, zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureau, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereeniging.

Het vleermuisprotocol 2021 is een door de Gegevensautoriteit Natuur (GaN) en het Netwerk Groene Bureau goedgekeurde methodiek. De protocollen hebben tot doel het belang van de functies van gebieden voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen voor de Wet natuurbescherming. Het is een hulpmiddel voor deskundige vleermuisonderzoekers en de beoordelaars van vleermuisonderzoek om te bepalen wat een juridisch redelijke onderzoeksinspanning is voor een specifieke locatie. De protocollen zijn opgesteld om het onderzoek voor de Wet natuurbescherming optimaal te laten verlopen. Wanneer de protocollen in essentie zijn gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid dat voldaan is aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn.

Onderzoeken die volgens deze protocollen uitgevoerd worden, kunnen in principe volstaan bij ontheffingsaanvragen en juridische procedures.

Het weer is van invloed op de activiteiten van vleermuizen en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind (meer dan 3 Beaufort), langdurige regenval, dichte mist en temperaturen onder 7 tot 12 graden Celsius zijn (afhankelijk van de soort) belemmerende factoren.

Om de aanwezige vleermuizen zo goed mogelijk in kaart te brengen zijn er op verschillende momenten in het jaar veldwerkronde uitgevoerd. De voorzomerbezoeken in 2021 zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven en de vlieg- en foerageerroutes. Hiervoor zijn 3 rondes uitgevoerd, waarvan 2 in de avond (ronde 1 en 3) en een ochtendronde (ronde 2). Tijdens de nazomerrondes in 2021 lag de nadruk op het in kaart brengen van balts- en paarlocaties en indicaties voor winterverblijven. Hiervoor zijn er 2 rondes uitgevoerd (ronde 4 en 5).

4.5.3 Veldonderzoek

De planlocatie is 5x bezocht (zie onderstaande tabel) door vleermuisonderzoekers van Brabant Eco. Tijdens deze bezoeken zijn de planlocatie en de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid van vleermuizen. Tijdens het onderzoek is vooral gelet op de aanwezigheid van in/uitvliegende vleermuizen en daarnaast op foeragerende, communicerende, zwermende en bouncende vleermuizen.

De onderzoekers van Brabant Eco zijn deskundig zoals de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland De veldbezoeken zijn verricht door ecologen Susanne Overdijk (SO), Stef op 't Hoog (SH) en Frenk van de Wal (FW).

Ro nde	Datum	Ecoloog	Tijd	Functie	Tempe ratuur	Wind	Neersla g	Bewolking
1	09-06-2021	SO & FW	21:50-23:50	Kraam en zomerverblijfplaats	20 °C	2 BFT NW	Geen	Helder
2	01-07-2021	SH	03:20-05:25	Kraam en zomerverblijfplaats	12 °C	1 BFT ZW	Geen	Bewolkt
3	03-07-2021	SH	21:45-00:00	Kraam en zomerverblijfplaats	15 °C	1 BFT O	Geen	Licht bewolkt
4	18-08-2021	FW	00:00-02:00	Paar en winterverblijfplaats	20 °C	1 BFT ZW	Geen	Helder
5	08-09-2021	SH	21:15-23:15	Paar en winterverblijfplaats	15 °C	2 BFT NO	Geen	Helder

Avondbezoek juni

Het eerste avondbezoek in juni was gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen gebouwen waarbij ook gekeken is naar foerageergebied en vliegroutes. Aan het begin van het onderzoek is er door de onderzoekers afzonderlijk gefocust op strategische posities om uitvliegers waar te nemen.

Tot 23:00 zijn er geen waarnemingen gedaan. Om 23:18 passeerde er een gewone dwergvleermuis tussen de boomtoppen langs de Lagebrugweg. Om 23h30 werd er voor een minuut een foeragerende Laatvlieger waargenomen in de tuin nabij de gebouwen 3 en 4. Voorafgaand aan het avondbezoek in juni is gezocht naar sporen (mest, afgebeten vleugels enz.) die duiden op de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen. Er zijn geen sporen van vleermuizen gevonden.

Ochtendbezoek juli

Het ochtendbezoek in juli was met name gericht op het vaststellen van invliegende vleermuizen uit verblijfplaatsen in het te slopen gebouw met het voorafgaande aantikkende en zwermende gedrag. Dit door te focussen op zwermende, aantikkende en invliegende vleermuizen nabij het te slopen gebouw(en). Ook is er gekeken naar de aanwezigheid van een foerageergebied en vliegroutes.

Er is een foeragerende gewone dwergvleermuis gehoord en gezien boven de openbare weg tussen de beide poorten. Later foerageerde (waarschijnlijk dezelfde) boven de inrit nabij de paardenstallen. Na de onderzoekronde is het plangebied afgelopen om te zoeken naar sporen van vleermuisverblijfplaatsen. Er zijn geen sporen gevonden.

Avondbezoek juli

Het tweede avondbezoek in juli was met name gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen gebouwen door op strategische posities te letten op uitvliegende vleermuizen. Daarnaast is er gekeken naar de aanwezigheid van een foerageergebied en vliegroutes.

Om 22:30 wordt er rondom de grote lindeboom in de tuin een foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze kreeg later gezelschap van een tweede. De twee foerageren gedurende 20 minuten boven het gazon en rondom de lindeboom.

Ook werd er met de batlogger M een Laatvlieger waargenomen. Deze is niet visueel waargenomen.

Avondbezoek Augustus

Het avondbezoek in augustus is met name gericht geweest op het vaststellen van zwermgedrag bij verblijfplaatsen en baltsende mannetjes. Tussen 01h00 en 01h30 foerageerde er een gewone dwergvleermuis tussen de kruinen van de bomen langs de Lagebrugweg. Later werd deze even gehoord nabij de grote boom in het plangebied. Er zijn geen baltsende vleermuizen waargenomen gedurende dit onderzoek.

Avondbezoek september

Het tweede avondbezoek in september is met name gericht geweest op het vaststellen van zwermgedrag bij verblijfplaatsen en baltsende mannetjes. Er is een enkele keer een overvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen binnen het plangebied. Daarnaast passeerde er een laatvlieger evenwijdig aan de tweede inrit hoor- en zichtbaar. Er zijn de gehele avond geen baltsende vleermuizen waargenomen.

4.5.4 Gebiedsfunctie

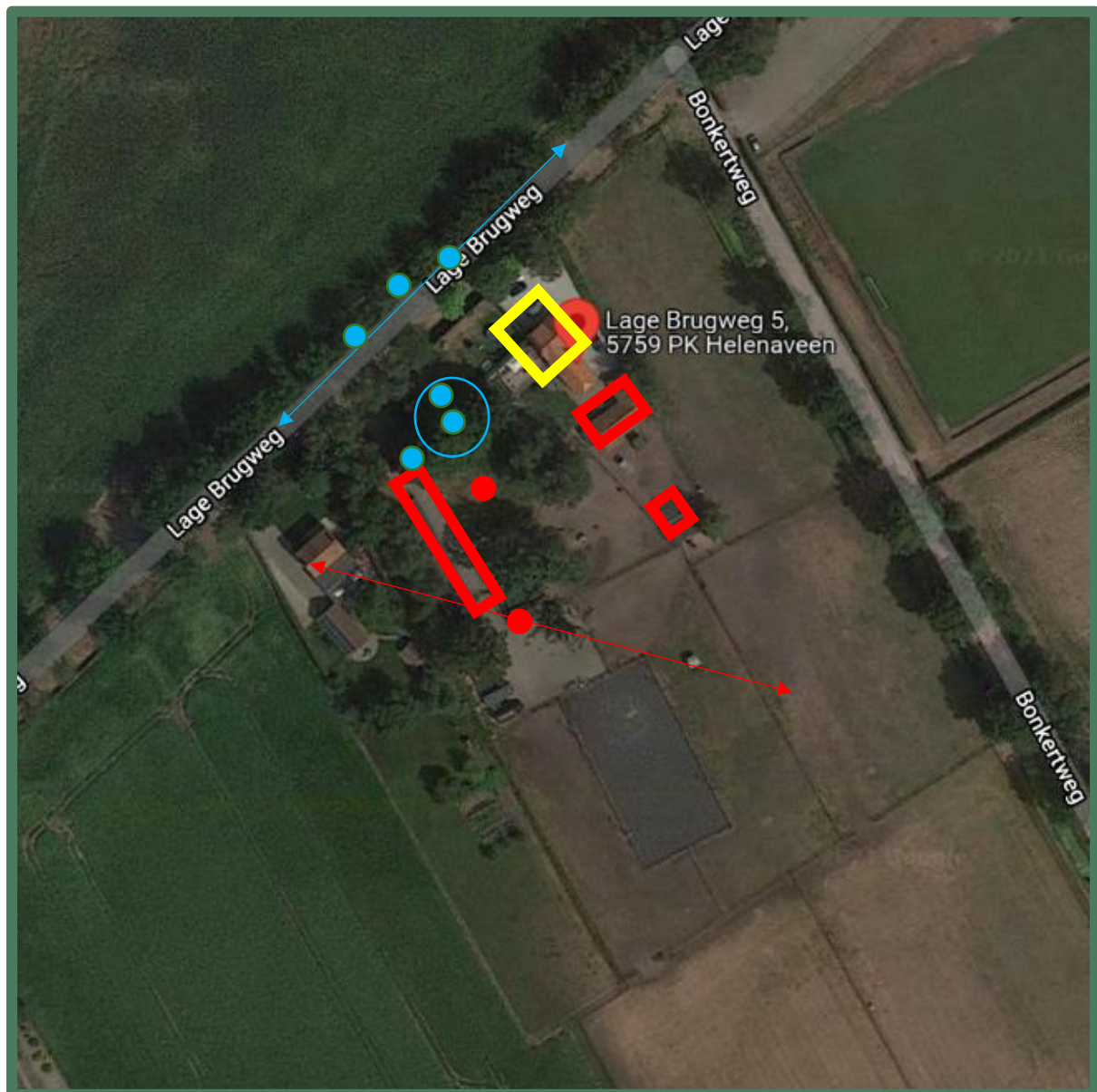
Alle volgens de Nationale Databank Flora en Fauna eventueel voorkomende vleermuissoorten kunnen, afhankelijk van de soort, in meer of mindere mate gebouw bewonend zijn. Enkel de gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger zijn tijdens het onderzoek foeragerend of overvliegend op en rond het plangebied aangetroffen.

De gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger zijn typisch gebouw bewonende soorten.

De gewone dwergvleermuis gebruikt ruimten onder daken, in de spouwmuur en achter gevelbekleding als kraam-, zomer-, paar-, en overwinteringslocatie (Limpens et al., 1997; Dietz et al., 2011).

Laatvliegers wonen in de spouwmuur, achter de betimmering, onder daklijsten en dakpannen of onder het lood rondom de schoorsteen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen. In vleermuiskasten worden

laatvliegers zelden aangetroffen. Solitaire mannetjes worden soms achter vensterluiken gevonden. In de paartijd (september-oktober) worden vergelijkbare verblijven gebruikt.



Overige vleermuissoorten zijn niet waargenomen tijdens de veldbezoeken. Afwezigheid van deze soorten nabij het plangebied geeft aan dat het plangebied geen functionele betekenis heeft voor deze soorten. Tijdens de najaar bezoeken zijn geen lokroepen, bounce gedrag of zwermende en in/uitvliegende vleermuizen in het plangebied waargenomen. De aanwezigheid van paar- en winterverblijfplaatsen zijn derhalve uitgesloten.

Verblijfsplaatsen/zwermgedrag

Er zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen in en rondom het plangebied waargenomen tijdens de eerste drie rondes van het veldwerk. Er is dus geen sprake van een zomer- of kraamverblijfplaats voor vleermuizen in het plangebied.

Tijdens de paarperiode (augustus-september) werden er geen baltsende gewone dwergvleermuizen in het plangebied waargenomen. Zwermgedrag is in het plangebied niet waargenomen. Op basis van de verrichte onderzoeksinspanning kan het voorkomen van verblijfplaatsen in de te slopen gebouwen of te behouden woning in het plangebied voor vleermuizen worden uitgesloten.

Foerageergebied

Uit het vleermuisonderzoek blijkt dat het plangebied van geringe betekenis is voor vleermuizen. Op grond van het zeer beperkte aantal foeragerende dieren en de alternatieve foerageermogelijkheden in de directe omgeving kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen is. Er werden maximaal 2 foeragerende gewone dwergvleermuizen in het plangebied waargenomen welke maar een korte tijd in het gebied bleven foerageren. Aangezien de vegetatie structuren rond het plangebied niet worden verwijderd in de voorgenomen ontwikkeling en gezien de geringe betekenis van het plangebied als foerageergebied is geen sprake van een negatief effect op foeragerende vleermuizen. De gunstige staat van instandhouding van de vleermuizen als soort komt niet in het geding.

Vliegroutes

Essentiële vliegroutes zijn niet aanwezig in het plangebied, er zijn geen lange bomenrijen aanwezig in het plangebied die als vliegroute kunnen dienen. Een ontheffingsaanvraag is daarom dan ook niet nodig. Mogelijk dat de bomenrij langs de Lagebrugweg gebruikt wordt door vleermuizen als vliegroute. Deze bomenrij wordt ook in de toekomst behouden.

Paarterritoria

Tijdens de paarronde bezoeken in augustus en september zijn er beide keren geen baltende gewone dwergvleermuizen gezien of gehoord in of nabij het plangebied. Daarom kan worden aangenomen dat het plangebied niet tot het paarterritorium van vleermuizen behoort.

Winterverblijfplaatsen

Het plangebied is ongeschikt als massawinterverblijfplaats. De afwezigheid van zwermactiviteiten tijdens de najaar onderzoeken bevestigt dit. Indien er paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig zijn is dit vaak een indicatie dat gebouwen ook geschikt zijn als winterverblijfplaats voor een kleine groep of solitair overwinterende gewone dwergvleermuizen. Omdat er geen zomer- of paarverblijfplaatsen zijn vastgesteld in het plangebied is het onwaarschijnlijk dat er kleine winterverblijfplaatsen van solitair overwinterende vleermuizen in de bebouwing aanwezig zijn.

4.5.5 Samenvatting en conclusies

In de gehele onderzoeksperiode zijn in en nabij het plangebied twee vleermuissoorten waargenomen: de gewone dwergvleermuis, *Pipistrellus pipistrellus* (3 individuen) en de Laatvlieger, *Eptesicus serotinus* (1 individu). De verspreiding van de vleermuizen in en nabij het plangebied is met stippen in de onderstaande figuur aangegeven. Dit betreft alle individuen die tijdens het veldbezoek zijn waargenomen. Het is zeer aannemelijk dat hetzelfde individu tijdens meerdere rondes aanwezig was. Het onderstaande figuur kan daarom een vertekend beeld geven over het werkelijke aantal vleermuizen in het plangebied.

4.6 Overige soorten

Volledigheidshalve is tijdens het onderzoek gelet op de aanwezigheid van kleine zoogdieren en nestindicatief gedrag van overige gebouw bewonende soorten zoals duif, spreeuw en kauw welke mogelijk aanwezig zijn nabij het plangebied. In de paardenstal (4) zijn 2 oude nesten van de boerenzwaluw gevonden en achter aan de zijkant van gebouw 2 een bebroed nest van een duif aangetroffen.

De boerenzwaluw staat op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels en de nestplaatsen ervan zijn jaarrond beschermd. Broedvogels keren jaarlijks terug naar dezelfde kolonie, al zijn vooral de vrouwtjes minder plaats trouw. Jonge vogels zoeken een geschikte nestplek in de omgeving van hun ouderlijk nest. Er zijn echter geen zwaluwen gezien.

De aanwezigheid van algemene broedende vogelsoorten als duif, vink en merel is bijna nooit uit te sluiten omdat deze soorten in struiken en onder kleine afdakjes als een uitstekende dakrand kunnen broeden. Een negatief effect op deze soorten is echter betrekkelijk eenvoudig te voorkomen door buiten het broedseizoen te werken.



5.1 Resultaten

5.1.1 Algemeen

- Het onderzoek vond plaats van april tot en met september 2021.
- Het gehele plangebied met daarbij alle structuren waren goed toegankelijk en visueel goed te onderzoeken.
- In het plangebied is een nestelende duif waargenomen en zijn er onbewoonde zwaluwnesten gevonden.

5.1.2 Huismussen

- In het plangebied zijn huismusnesten aanwezig in de te behouden woning.
- De tuin van de te behouden woning biedt goede schuil- en foerageermogelijkheden voor huismussen.
- Er zijn geen huismussen waargenomen in de te slopen gebouwen en er zijn in deze gebouwen ook geen nesten aanwezig.
- De te slopen gebouwen of te rooien beukenhaag zijn geen essentieel onderdeel van het leefgebied van de huismus. De Wet natuurbescherming wordt niet overtreden door de geplande ontwikkeling. Er is geen ontheffingsaanvraag nodig.

5.1.3 Vleermuizen

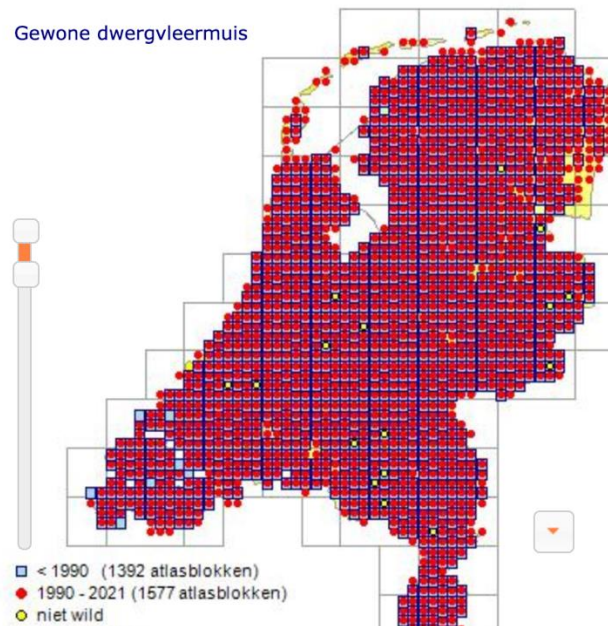
- Er zijn in en nabij het plangebied twee soorten vleermuizen waargenomen, de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).
- Bij inspectie van het plangebied bij daglicht zijn geen vleermuiskeutels of andere sporen gevonden die duiden op vleermuisverblijfplaatsen.
- Er zijn geen kraam- en zomerverblijfplaatsen aangetroffen in de te slopen gebouwen of te behouden woning.
- (De omgeving van) het plangebied fungeert als foerageergebied voor ongeveer 2 vleermuizen.
- Er zijn geen essentiële vliegroutes aanwezig in het plangebied. Bestaande lijnvormige groenstructuren waarlangs migratie- of foerageerroutes van vleermuizen zouden kunnen liggen worden niet aangetast door de voorgenomen plannen.
- De balts van de gewone dwergvleermuis of andere soorten is in augustus en september niet gehoord in of in de directe omgeving van het plangebied.
- Paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis of andere soorten zijn niet aangetroffen.
- Het zogenaamde najaar zwermgedrag is niet waargenomen

5.2 Toetsing Wet natuurbescherming/staat van instandhouding

De voorgenomen ontwikkelingen zullen geen invloed hebben op de in het plangebied voorkomende vleermuizen. Er worden geen kraam- paar-, winter- en zomerverblijfplaatsen aangetast. Daarom is geen ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het uitvoeren van de plannen nodig. Er worden geen essentiële vliegroutes of essentieel foerageergebied aangetast.

Pipistrellus pipistrellus (Schreber, 1774)

Gewone dwergvleermuis



algemeen | taxonomie | **ecologie** | veranderingen |
literatuur (9) | feedback (0)

Ecologie

De gewone dwergvleermuis heeft een korte roodbruine tot donkerbruine rugzijde en een geel- tot grijsbruine onderzijde. De haarbasis is zwartbruin. De snuit is zwartbruin en relatief spits, de oren zijn kort, driehoekig en afgerond, met een licht naar binnen gebogen, rondlopende tragus. In tegenstelling tot de kleine en ruige dwergvleermuis is de staartvlieghuid aan de bovenzijde niet behaard. De kop-romplengte meet tot 51 mm, de spanwijdte tot 24 cm en het gewicht tot 7 g. De vleugels zijn onbehaard en naar verhouding lang en smal. De dieren verlaten 's avonds relatief vroeg hun verblijfplaats, zo'n 5-20 minuten na zonsondergang. De jachtvlucht is gemiddeld op 2-5 m hoogte en de prooi wordt in snelle duikvluchten en bochten achtervolgd. De echolocatie klinkt onregelmatig en is aangepast aan halfopen terrein; in open ruimte gaat het ritme omlaag. In het najaar maken territoriale mannetjes harde roepjes die ook zonder detector te horen zijn.

door Evelien Spijkman, 2016

Verspreiding gewone dwergvleermuis. Bron: verspreidingsatlas.nl

Uit nader onderzoek naar huismussen is gebleken dat in de te slopen gebouwen geen vaste nest- of verblijfplaats van genoemde soorten aanwezig zijn. Door de geplande werkzaamheden is er weliswaar sprake van een tijdelijke beperkte verstoring van foerageergebied voor huismussen, maar dit heeft geen wezenlijk effect op de functionaliteit van de leefomgeving als geheel omdat er voldoende alternatieven in het plangebied en de directe omgeving overblijven.

Daarnaast kan de nieuwbouw natuurinclusief ontworpen en uitgevoerd worden. Dit houdt in dat er definitieve verblijfplaatsen en een geschikte leefomgeving voor gebouw bewonende soorten zoals huismussen en vleermuizen worden gerealiseerd in en om de nieuwbouw.

De voorgenomen plannen hebben daarom geen negatief effect op onderzochte diersoorten en hebben derhalve geen overtreding van de Wet natuurbescherming tot gevolg.

Een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen of huismussen is niet nodig. De gunstige staat van instandhouding voor de huismus en vleermuis is binnen het project gegarandeerd.

5.3 Aanbevelingen

- Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen bouwen, maar maken gebruik van al bestaande holtes, zoals spleten en spouwen. Ze verblijven op verschillende plekken, afhankelijk van de periode van het jaar en de functie (zoals winter- of kraamverblijfplaats). Door het plaatsen van inmetstelstenen worden vleermuizen enorm geholpen bij het bieden van een verblijfplaats. Naast het plaatsen van vleermuisvoorzieningen kunt u ook ruimtes in de nieuw te bouwen woning vrijlaten voor vleermuizen. Denk hierbij aan open stootvoegen om de spouw toegankelijk te maken, ruimte achter de gevelbetimmering te laten of ruimte maken in (dubbele) daklijsten.
- In het plangebied met name in de te behouden woning zijn nesten van huismussen aanwezig. Om de huismussen te ondersteunen zijn er al 9 nestkasten rondom de woning opgehangen. Om de populatie huismussen in de omgeving uit te breiden kunnen er speciale dakpannen of inbouwstenen worden gebruikt om te dienen als nestgelegenheid in het nieuw te bouwen gebouw. Hierdoor wordt de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd. Meer informatie is te vinden op (www.checklistgroenbouwen.nl) en (www.bouwnatuurinclusief.nl).

- Bij de aanleg van groenstructuren in het plangebied worden bij voorkeur inheems (streekeigen) groen aangeplant. Groei en bloei van deze planten en de momenten waarop rupsen, bijen of vogels sterk van hun blad, nectar en stuifmeel afhankelijk zijn, zijn op elkaar afgestemd. Dit is een belangrijk verschil met uitheemse soorten, die vaak eerder en te vroeg uitlopen/bloeien. De voorkeur gaat uit naar en bes- en nootdragende struiken zoals sporkehout (vuilboom), Gelderse roos, wilde kardinaalsmuts, lijsterbes, hondsroos, sleedoorn of hazelaar. Deze zijn ten gunste van foerageerfuncties voor vogels, maar ook kleine knaagdieren, insecten en insecteneters zoals vleermuizen zullen hiervan profiteren. Huismussen zullen schuilgelegenheid vinden in stekelige struiken zoals bijv. (groenblijvende) hulst of meidoorn. Lindebomen trekken tijdens hun relatief lange bloeitijd grote aantallen insecten aan, en dus ook eerdergenoemde insecteneters.
- Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Wet natuurbescherming een verbod op handelingen die nesten, vaste rust-of verblijfplaatsen of eieren beschadigen of verstoren. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen uitgevoerd mogen worden (15 maart - 15 juli). Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met de werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord.
- Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met de werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. In het kader van de zorgplicht dient men tijdens de uitvoering alert te zijn op aanwezige fauna en daarbij, indien noodzakelijk, mitigerende maatregelen te treffen. Deze maatregelen dienen ervoor om negatieve gevolgen voor beschermde soorten te voorkomen of te verzachten.
- De zorgplicht is altijd van toepassing, op basis waarvan door iedereen voldoende zorg in acht moet worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen) te starten met werkzaamheden en het gefaseerd werken om dieren de kans te geven om te vluchten.
- Bij onvoorziene omstandigheden dient direct contact opgenomen te worden met een ter zake deskundige.



Vooronderzoek

Quick scan Ecoresult BV. ER20191127v02

Websites

www.brabant.nl
www.checklistgroenbouwen.nl
www.natuurmonumenten.nl
www.NDFF.nl
www.rijksoverheid.nl
www.verspreidingsatlas.nl
www.vivarapro.nl
www.wetnatuurbescherming.nl
www.zoogdiervereniging.nl

Overige bronnen

Checklist vleermuisprotocol
Dietz et al., 2011
Limpens et al., 2017
Netwerk groene bureaus

- Als bijlage 1 is toegevoegd Flora en Fauna Check
- Als bijlage 2 is toegevoegd het Kennisdocument huismus (*Passer domesticus*) versie 1.0, juli 2017.